

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ :ΠΕΝΤΕ (5)

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀριστοτέλους, Ἠθικὰ Νικομάχεια Β, 1, 4-7

Ἔτι ὅσα μὲν φύσει ἡμῖν παραγίνεται, τὰς δυνάμεις τούτων πρότερον κομιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν (ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων δῆλον· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχομεν)· τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἃ γὰρ δεῖ μαθόντας ποιεῖν, ταῦτα ποιοῦντες μανθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες οἰκοδόμοι γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί· οὕτω δὴ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι.

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν

ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το τμήμα: **"τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν.... κακοὶ γίνονται κιθαρισταί"**.

Μονάδες 10

B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

1. "Τὰς δυνάμεις κομιζόμεθα...τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν":

Ποιο είναι το περιεχόμενο των εννοιῶν δύναμις-ἐνέργεια, κατὰ τον Αριστοτέλη, και ποια από τις δύο ἐννοιες θεωρεῖ ο φιλόσοφος πιο αξιόλογη;

Μονάδες 15

2. "Μαρτυρεῖ δὲ... ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί":

Να αναπτύξετε ποια είναι η επιδίωξη κάθε νομοθέτη και πώς αυτή υλοποιείται.

Μονάδες 15

3. Τι γνωρίζετε για την τριμερή "διαίρεση" της ψυχής του ανθρώπου, κατά τον Αριστοτέλη, και ποια η σχέση του κάθε μέρους με τις αρετές;

Μονάδες 10

4. Να γράψετε στο τετράδιό σας δύο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

κομιζόμεθα, χρησάμενοι, λαμβάνομεν, τεχνῶν, ἀνάλογον.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἴσοκράτους, Τραπεζιτικός (γ')

Ἐξ ἀρχῆς οὖν ὑμῖν, ὅπως ἂν δύνωμαι, διηγήσομαι τὰ πεπραγμένα. ἐμοὶ γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, πατὴρ μὲν ἐστὶ Σωπαῖος, ὃν οἱ πλείοντες εἰς τὸν Πόντον ἅπαντες ἴσασιν οὕτως οἰκείως πρὸς Σάτυρον διακείμενον, ὥστε πολλῆς μὲν χώρας ἄρχειν, ἀπάσης δὲ τῆς δυνάμεως ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἐκείνου. πυνθανόμενος δὲ καὶ περὶ τῆσδε τῆς

πόλεως καὶ περὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐπεθύμησ' ἀποδηῆσαι. γεμίσας οὖν ὁ πατήρ μου δύο ναῦς σίτου καὶ χρήματα δοῦς ἐξέπεμψεν ἅμα κατ' ἐμπορίαν καὶ κατὰ θεωρίαν.

κατὰ θεωρίαν = για να δω και να μάθω

1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 20

2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους τύπους που ζητούνται για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις:
- ὄν:** την αιτιατική πληθυντικού του θηλυκού γένους.
- οἰκείως:** τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος.
- ἀπάσης:** την ονομαστική πληθυντικού του ίδιου γένους.
- δυνάμεως:** τη δοτική του ενικού.
- χρήματα:** τη δοτική του πληθυντικού.
- πεπραγμένα:** τον ίδιο τύπο στο μέλλοντα.
- ἔστι:** το απαρέμφατο του ενεστώτα.
- ἴσασιν:** το γ' ενικό πρόσωπο στο χρόνο και την έγκλιση που βρίσκεται.
- πυνθανόμενος:** τον ίδιο τύπο στον αόριστο.
- ἐξέπεμψεν:** το ίδιο πρόσωπο στο μέλλοντα της Οριστικής της ίδιας φωνής.

Μονάδες 10

3.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά την πρόταση:
"ὄν οἱ πλείοντες εἰς τὸν Πόντον ἅπαντες ἴσασιν οὕτως οἰκείως πρὸς Σάτυρον διακείμενον".

Μονάδες 1

β. Να αναγνωρίσετε συντακτικά όλους τους όρους της παραπάνω πρότασης.

Μονάδες 9

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνον τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Δε θα μεταφέρετε στο τετράδιο τα κείμενα και τις παρατηρήσεις.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν.
Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.
Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και το φωτοαντίγραφο.
3. Να μεταφράσετε ό,τι σας ζητείται από το διδαγμένο κείμενο και ολόκληρο το αδίδακτο.
4. Να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.
5. Διάρκεια εξέτασης : τρεις (3) ώρες.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης : μία (1) ώρα μετά την έναρξη της εξέτασης.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ